

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.,
rândul cu litere garmond.

Vorbirea contelui Ștefan Tisza,

rostită în dieta țării în ședința din 20 Februarie 1914.

(Urmare.)

O altă grupare a chestiilor se referă la afacerile, cari stau în legătură cu viața judecătorească și administrativă, în special însă la valorarea limbei române, sau se spunem așa, a limbei materne a cetățenilor de limbă nemaghiară, pe astfel de terene. Cu privire la acestea îmi voi lua voe a precisa în următoarele punctul de vedere al guvernului: E de sine înțeles, scusați că o intercalez aici, că toate acestea se referă la toți cetățenii de buze nemaghiare ai patriei, pentru că ar fi cu totul necorespunzător să se vorbească despre un grup de cetățeni, care se vor ocupa de limbă română, și să se ignoreze că și cetățenii de limbă maghiară au dreptul să se ocupe de limbă română. Punctul de vedere al guvernului e deci următorul (Cetește): «Legile, și în ținuturile locuite de Români în masse mai mari și publicațiunile de interes pentru marele public, vor apărea și în limba română.» Observ, că și până acuma au apărut (Aprobări. Continuă cetind): «Dispozițiile legale referitoare la limba protocolară în comune și municipii, se mențin în mod neschimbat. În ținuturile locuite de Români în masse mai compacte, în orice ram al activității de stat, funcționarii și organele, chemate a sta cu poporul în comunicare directă, au se cunoască limba română în așa măsură, ca să poată comunica cu poporul în limba acestuia. (Aprobări vii). Intru asigurarea ajungerii scopului acestuia, se vor lua dispoziții corespunzătoare, pentru a indivizii, cari pășesc pe cariera administrativă, se învețe limba română în număr suficient. (Aprobări vii.) În timpul de tranziție, până vor asigura pe deplin dispozițiile acestea ajungerea scopului dorit, guvernul va aplica, după putință, în ținuturile locuite de Români în masse mai mari, astfel de indivizi, cari cunosc limba română.» (Aprobări vii).

Spre orientare amintesc aici, că cam ce înțelegem noi sub aceste dispozițiuni. Înțelegem întâi aceea, că în clasele superioare ale gimnasiilor, amăsurat situației geografice a respectivului gimnaziu, în diferitele ținuturi singuratică să se propună limba nemaghiară pe acolo mai lătită ca obiect facultativ de instrucție, eventual înlocuind limba greacă. (Aprobări vii.) A doua dispoziție e apoi aceea, ca la cursurile speciale administrative asemenea să se învețe limbile streine, vorbite în țară. (Aprobări vii.) În privința aceasta îmi iau voe a anunța deja acuma o »tradare de patrie« pe care am sevârșit-o în ascuns (Ilaritate), anume, la cursurile notariale deja în anul acesta am organizat cursuri de limbi, și încă cu succes foarte bun. Tinerimea a primit fără constrângere, cu mare bucurie, inovația aceasta, și învață cu mare succes limbile pe cari trebuie să le știe acela, care vrea

să-și împlinească în mod corespunzător misiunea, ca notar. (Aprobări vii.)

E natural în fine, că dacă își primește exprimare ideea, că în ținuturi, în cari locuiesc în masse cetățeni nemaghiari ai țării, numai astfel de funcționar poate fi numit, care înțelege limba nemaghiară vorbită acolo, dacă deci în chestii de înaintare va forma favor cunoașterea unei astfel de limbi din partea funcționarului, — efectul lucrului va fi în mod firesc acela, că tinerimea, care se pregătește pentru cariera administrativă, să va năzui se învețe, pe lângă limba maghiară, și o limbă naționalistă. (Aprobări vii.) Și abstragând dela faptul, că aceasta va fi o binefacere pentru publicul de buze nemaghiare din ținutul respectiv, ea va forma după părerea mea și o mare întărire a statului național maghiar. (Aprobări vii). Pentru că funcționarul, care știe vorbi în limba poporului, poate să-și împlinească chemarea cu totul cu altă putere morală, și cu totul cu altă eficacitate, (Aprobări și aplause) și poate să-și pună îndreptățita sa influență morală în serviciul scopurilor politice naționale. (Aprobări vii.)

Cu privire la justiție, legile mai noue decid situația. E natural deci, că despre alta n'a putut fi vorba, decât despre menținerea stării legale de astăzi. Cu privire la aceasta deci nici nu puteam spune alta, decât aceea, că la judecătorii, limba petițiilor trebuie să fie cea maghiară, dar în tot locul, unde legea permite, părțile, cari nu știu unguerește, pot să-și folosească limba lor maternă când își predau cererile cu graiul, respective în cursul pertractării. (Aprobări vii). Asta se spune precis în legile existente, despre a căror revizuire nici vorbă nu poate fi. (Cetește): «Guvernul va face tot posibilul, ca judecătorii să pretindă traducerea rugărilor românești și a adnexelor lor numai acolo, unde în interesul cauzei e întru adevăr necesar. În procedura penală, arătarea se poate face cu graiul în limbă maternă, la ascultare, respective la pertractare, acuzatul, acuzatorul privat și martorii pot să folosească limba lor maternă.» (Aprobări).

La administrație, starea faptică e foarte deosebită în singuraticile comitate ale țării. Sunt comitate, în cari se primesc esibite în limbi nemaghiare, atât la oficiile cercuale, cât și la cele comitatense, fără pedecă. Sunt apoi cu știrea mea de aceea, în cari chiar și anumite încunoștiințări să trimit părților în limbă nemaghiară. Și e așă în alte comitate sunt anumite limbi în privința terenului acceptării esibilitelor, iar din partea autorității actele se dau toate în limba maghiară. Natural, că urmând acum și statificarea, în privința aceasta trebuie să prindă loc o procedură unitară, și eu

astfel am formulat punctul de vedere al guvernului în această privință (cetește): «Fiecare cetățean al țării, la propria sa autoritate de forul prim, deci la oficiul comunal și cercual, își poate înainta, atât esibitele scrise cu anexele lor, cât și plânsorile, rugărilor, cererile de îndreptarea rețelilor, făcute cu graiul viu, în propria sa limbă maternă, în cazul când: 1) esibitul el singur și-l compune, ori cererea cu graiul o face în persoană (Aprobări vii); 2) când limba sa maternă aparține limbilor, cari în comuna respectivă sau în ținutul respectiv e folosită în mare măsură. Autoritatea de forul prim e datoare să accepte o astfel de expunere nemaghiară făcută cu graiul viu, deadreptul, ori cu ajutorul tălmăciului aplicat din oficiu, fără nici o pedecă, să dresese proces verbal, natural că unguerește, și să țină pertractarea, care reclamă cooperarea personală a părții, deadreptul, ori cu ajutorul tălmăciului, în limba înțeleasă de partea interesată. (Aprobări).

E foarte natural însă, că nu numai în serviciul intern al oficiului decurg toate unguerește, dar fiecare proces verbal unguerește se face, și fiecare încunoștiințare trimisă părților merge în unguerește (Aprobări vii). Poate forma însă obiect de precumpănire — n'am amintit-o atunci, dar o spun acum — că la citări să nu punem oare între paranteze și un alt text, pe lângă cel maghiar? (Aprobări). Rezolvări meritoriale însă necondiționat au să se dea în limba maghiară cu îndatorirea, ca cuprinsul să fie explicat părții în mod corespunzător. Căci doară nu despre aceea e vorba, ca partea fără explicare să înțeleagă ori să nu înțeleagă actul primit în limba maghiară, căci dacă e vorba de unul de limbă maternă nemaghiară, cu cultură mai superioară, el îl înțelege, fiindcă trebuie să știe unguerește, dacă a umblat prin școale mai înalte, iar dacă e vorba de unul cu cultură de tot modestă, de pe treaptă inferioară, atunci scusați, dar maghiarismele noastre oficioase nu le înțelege nici cel mai neaoș Maghiar. (Adevărat. Așa e.) Dar se găsește câte unul versat în jargonul oficios, care explică apoi, că despre ce e vorba. Iar aceea, ca să se permită și advocaților să-și înainteze scriptele (esibitele) în limbă nemaghiară, după cum se face în o mare parte a comitatelor naționaliste ale țării, după părerea mea nu e necesar și nu e corect (Adevărat. Așa e.), pentru că aici scopul nu e acela, ca cineva să demonstreze cu limba sa nemaghiară, ci acela, ca să-și poată reprezenta în mod convenit fiecare interesele sale. (Aprobări vii).

Dacă nu știe unguerește, reprezintă-le în limba maternă; dar dacă știe perfect unguerește, după cum advocatul trebuie să știe, atunci nu numai interesul serviciului public, ci și interesul părții e acela, ca esibitul se fie unguerește, ca nu numai la forul prim, ci la toate celelalte foruri să fie înțeles în textuarea originală de toți

aceia, cari decid în cauză (Aprobări). Știm doară foarte bine, cât de păgubit e pentru mersul și pentru corecta rezolvare a afacerii, când forurile (autoritățile) superioare cunosc expunerile părților numai din traduceri făcute în pripă.

Stimată casă! A treia grupare a chestiilor e aceea, la care așa zicând a putut fi vorba mai puțin de divergențe de păreri. E complexul chestiilor economice. Stimății imputerniciți ai partidului naționalist român au pus mare pond și pe specificarea astorfel de chestii, care se înțeleg dela sine, și numai din acest motiv au ajuns să fie trecute și aceste lucruri în procesul verbal. (Cetește): »Guvernul se va nizu să promoveze cu toate mijloacele, cari îi stau la dispoziție, fericirea și înaintarea economică și a concetățenilor noștri de buze române. Expozițiile economice și celelalte instituțiuni de stat, cari servesc scopurile dezvoltării economice, vor îmbrățișa și interesele economice ale Românilor. Întreprinderile economice și industriale ale concetățenilor români încă să vor împărtași de sprijinul și de ajutorul statului, și mai ales se estinde și asupra Românilor acțiunea statului îndreptată spre îmbunătățirea situației micilor proprietari. (Aprobări). Astfel conferențe economice populare se pot ține și în limba română, iar la înființarea de economii de model, la regularea chestiilor referitoare la islaz, la rezolvarea chestiilor cari privesc prăsirea vitelor, pădurăritul, micii proprietari români se împărtașesc de aceeași tratare ca Maghiarii.» (Aprobări).

De sine înțeles, că așa se face și astăzi, căci munca intensivă a statului, care stă în legătură cu acțiunea din ținuturile muntoase, să face în prima linie nu în ținuturi maghiare, ci în ținuturi naționaliste. (Așa e).

A mai fost vorba apoi de o chestie, la aparență delicată, chestia acțiunii de colonizare, cu privire la care declar, că acțiunea statului și a întreprinderilor cari se împărtașesc de sprijinul guvernului, în chestia colonizării, nu are caracter agresiv îndreptat în contra Românilor, și merge numai în direcția de a contrabalansa împingerea raporturilor de proprietate în contul maghiarimei. (Așa e). Nici nu am voit noi niciodată alta, și nu vom alta, decât aceea, ca proprietatea ajunsă la vânzare, dacă a fost în mână maghiară, după putință se rămână și în viitor în mână maghiară, pentru ca schimbul în raporturile de proprietate să nu se facă în detrimentul nostru. Lucru natural, că ca rezultat practic scopul acesta nu poate fi ajuns, ci ne putem apropia numai de el. Scop de apărare e acesta, care nu are tendință agresivă față de nime, și care nu e permis se conturbe raporturile bune, cari trebuie să existe între Maghiari și Români. În cadrele acestea am rezervat pe deplin și pentru viitor pe seama guvernului mână liberă întru continuarea acțiunii de colonizare. (Aprobări).

Cea mai mare parte a chestiilor se referă la lucruri școlare și la cele legate de chestii de cult. În prima linie foarte apăsător au dorit domnii respectivi revizuirea legii școlare dela 1907. În foarte multe privințe au ținut de vătamătoare, atât dispozițiile legii, cât mai ales praxa dezvoltată pe baza legii. Din partea guvernului s'a făcut obiect de foarte temeinică precumpănire, dacă e să ne ocupăm cumva cu revizuirea legii acesteia, da ori nu? Cu toate, că are legea dispozițiuni singuratică, pe cari numai norocoase nu le-am aflat, cu toate, că dacă astăzi ar fi vorba de lege ferenda și am avea teren liber, poate că una ori alta din dispozițiile legii le-am face altcum: după precumpănirea matură a situației am declarat totuși că *nu suntem aplecați a face revizuirea legii acesteia*. (Aprobări). Am făcut-o aceasta mai ales din cauza, pentru că și de altcum ținem la dispozițiile legii acesteia referitoare la supraveghierea mai intensivă de stat, și pe cele referitoare la dreptul disciplinar le aflăm de corecte și nu am voi să ne abatem dela ele. Aceea ce a fost mai cu asprime excepționat din partea partidului naționalist român, și așa nu am modifica, adecă dispozițiunile acelea. Natural însă, că de dispozițiile acestea nu mai e trebuință în viața practică în momentul, în care înceată năzuințele contrare politice, cari au făcut de necesar aplicarea acestor normative. (Aprobări vii).

În chestiile, cari stau în legătură cu școlile populare confessionale, am căutat să liniștim pe domnii respectivi în privința aceea, că în cadrele legii, pe lângă executarea corectă a legii, interesele juste ale lor pot fi apărute, și că o parte din îngrijorările și vătamările lor nici din punctul de vedere al legii înseși nu e la loc. Binevoiți din acest punct de vedere a aprecia chestiile de detail, pe cari le voiu ceti acum, cu privire la cari fac numai decât observarea, că această contragere fundamentală, ca să zic așa, am predat-o la începutul lui Ianuarie stimatei domni cu cari am purtat convorbirile, iar după aceea încă odată am trecut din capăt până la sfârșit peste chestia aceasta, astfel, că într-o prenotare de mai târziu să cuprind amănuntele, lămuririle amănunțite, pe cari mai târziu le-am dat la singuraticele chestiuni. Acum astfel, cum vin chestiile, una după alta, voiu ceti din aceste două prenotări, din aceste două pro memoria, observările mele referitoare la aceleași chestii.

Ce se atinge de școlile populare confessionale, cum spuneam, am respins chestia revizuirii legii, dar am făcut declarațiunile următoare (cetește): «La școlile populare confessionale guvernul să va reținea dela orice procedură, care fără cauză și fără trebuință periclitează existența școlilor confessionale, iar dreptul de supraveghiere, garantat în legi, și astfel și în art. de lege 27 dela 1907, îl va exercia, față de școlile acestea, cu toată obiectivitatea și bunăvoința. Ce se atinge de dorința referitoare la modificarea legii, ea în parte e de prisos, pentru că alineatul 3 din §-ul 2 al art. de lege l'a scos din vigoare art. de lege 16 din 1913, în urmarea căruia aplicarea provisorie a indivizilor fără diplomă învățătorească nu se lovește de pedecă legală. Iar puterea §§-lor 28 și 29, chiar în înțelesul dispoziției legii, înceată cu finea anului 1912.

Suprema inspecționare de stat, ingerența câștigată pe urma ajutoriului de stat, dreptul pe supraveghiere: guvernul trebuie să și le conserveze față de școlile române, tot așa ca și față de toate celelalte școlile confessionale, căci doară intrând raporturi pacifice, fără îndoială că toate acestea le va exercia fiecare guvern cu cea mai largă bunăvoință. Va căuta guvernul, ca acolo, unde școala popo-

rală confesională cu limba de propunere românească e cercetată de copii de limbă maternă maghiară, aparținători altei confesiuni, în număr mare, să se îngrijască de cerințele culturale ale acestora prin înființarea de școlile de stat, prin ce apoi își perde puterea dispoziția dificultată din §-ul 18». Anume, după §-ul 18, dacă 20% din copiii umblători la școală le dau Maghiarii, instrucția trebuie să se facă în două limbi, ceea ce înseamnă într-un adevăr, că *nici într-o limbă nu se poate instrui cu rezultat*. Iar dacă copiii maghiari trec peste 50%, limba de instrucție e cea maghiară. Eu aflu, că acolo unde sunt atâtea copii maghiari, e mai corect și din punctul de vedere al politice culturale maghiare dacă se ridică școală de stat, și iarăși, e de prisos pe astfel de căi *lăturalnice să despoiem pe cei de limbă română de limba lor maternă în ce privește planul de învățământ al școlii lor confessionale*. (Cetește): «Al doilea alineat al aceleiași paragraf nu are apoi peste tot însemnătatea, că acolo, unde din orice motiv înceată școala de limbă nemaghiară, n'ar putea fi ridicată mai târziu școala confesională de aceeași limbă. Legea nu atinge dreptul autorităților române bisericești în aceasta privință, și guvernul le recunoaște cu prevenire».

Anume, se spune în paragraf, că acolo, unde limba de instrucție la vre-o școală a devenit cea maghiară, nu poate să devină școala de nouă școală cu limbă de instrucție nemaghiară. Dar asta nu înseamnă, că unde a încetat școala, iar mai târziu, în urma raporturilor schimbate, se poate de nouă înființa, ea să nu poată fi de altă limbă de propunere, dacă acolo alta e limba maternă. (Cetește): «Paragraful 19 peste tot nu înseamnă aceea, că obiectele înșirate acolo au să fie propuse în limba maghiară, — aceasta a fost adecă o neînțelegere — ci se ordonează numai, ca atât acestea, cât și limba maghiară, să se propună după planul oficios de învățământ. Intrucât s'ar putea ridica excepțiuni acceptabile obiective în contra planului oficios de învățământ, guvernul e gata a le face obiect de meditare cu deplină bunăvoință. Din punctul de vedere al întregirii salarelor învățătorești, școlile cu limbă de instrucție română cad sub o tratare egală cu celelalte, atât cu privire la stabilirea sumei, cât și la modalitatea întregirii de salariu. În privința aceasta guvernul nu să poată abate dela procedura urmată în general până acuma, nici față de școlile române». (Aprobări).

Veți binevoi a ști, deci e de prisos a perde timpul cu explicări, că mereu mereu se ridică din unele cercuri confessionale dorința, ca toate întregirile acestea să se predea autorității bisericești, ca autoritățile bisericești să le împartă. Întregul nostru sistem nu e pus pe principiul acesta, ci pe acela, ca atât întregirile preoților cât și ale învățătorilor, adăosele de etate etc. să se dea respectivilor ad personam, și dela aceasta nu suntem aplecați nici acum a ne abate. (Aprobări).

Spunem mai departe următoarele (cetește): «Controla asupra școlilor populare confessionale trebuie să o exercieze autoritățile de supraveghiere, de stat și confessionale, fiecare în cercul său de competență; e însă foarte de dorit, ca acestea, unde numai să poată, în bună înțelegere, sprijinindu-se împrumutat, să și împlinescă chemarea, și guvernul va căuta din totadinsul, ca să fie aplicați astfel de inspectorii de școlile cari au simț și față de instrucția română». (Aprobări).

În consfăturile avute în cursul unei Ianuarie și în primele zile ale lui Februarie, unele chestii singuratică au fost lămurite în mod și mai detaliat. Însemnările mele făcute despre

acestea sună astfel. (Cetește): «Pentru că la școlile confessionale, în urma lipsei de învățători, să nu stagneze instrucția, ministrul de culte și instrucție publică va permite în casuri motivate obiectiv, pe baza legii, ca în postul de învățător ordinar să poată funcționa un învățător ajutat și mai mult decât un an». Lucru de sine înțeles. Apoi a fost amintit cazul, că de multeori sub titlul, că edificiul școlar nu e corespunzător, se închid școlile în comunele sărace, iar edificiu mai corespunzător populațiunea respectivei comune numai prin o îngreunare neproporționată ar putea ridica. Trebuie se fac observarea, că din viața practică administrativă ne-am convins, că cazul de fapt s'a întâmplat în unele locuri. Ne-am convins, că sub titlul ridicării de școlile comunale, singuraticele comune sărace ar fi obligate la ridicarea unor zidiri costisitoare, cari ar duce la ruină respectivele comune (Gueth Gyula: La arunc de 700%). Două sute, ori șapte sute? (Gueth: Șapte sute!) Tocmai. Pentru că eu, de arunc mai mare decât de 200% nu am auzit. Abstrăgând deci dela toate celelalte, e datorința elementară pentru autoritățile guvernului, și în privința aceasta mult stimatul meu amic, domnul ministru de culte, așa și procedeză, cu toată energia, fără considerare, că de ținuturi de ce limbă e vorba: caută să împedecă împovărarea comunelor sărace cu zidiri pentru raporturile lor materiale — luxurioase. În privința aceasta puteam deci liniștit să spun, că (cetește): «Cu privire la edificiile școlare existente, va fi aplicat cu echitate §-ul 27 din art. de lege 30 dela 1868, și pentru evitarea stagnării instrucției va fi permisă întrebuințarea în mod provisoriu și a localurilor mai puțin corespunzătoare, înțelegându-se de sine, că edificii, cari stau să se prăbușască, și sunt periculoase pentru viața și sănătatea elevilor, nu pot fi folosite spre scopuri școlare. La ridicarea de edificii noi școlare, nu se vor ridica pretensiuni, cari trec peste strictul necesar și scumpesc edificarea. Cerințele față de școlile dela sate vor fi stabilite cu considerare la aceste puncte de vedere. Dispoziția din §-ul 19 al art. de lege 27 din 1907, că limba maghiară trebuie propusă în astfel de măsură, ca copilul de buze nemaghiare, terminând clasa a patra, să-și poată exprima gândirile în ungurește, cu graiul și în scris, la înțeles, nu va fi explicată peste textul legii astfel, ca dela copilul de etate aceea să se ceară, să exprime în limba maghiară noțiuni ce trec peste lumea gândirilor sale, și nici precisitatea, care trece peste dezvoltarea intelectuală medie a copiilor de etate aceea. Pe unde sunt resfirăți Maghiarii, copiii de limbă maternă maghiară vor primi instrucție prin înființarea de școlile de stat, sau pe altă cale potrivită, și astfel devine delăturată și acea îngrijorare a Românilor, că pe baza §-ului 18 din art. de lege 27 dela 1907 școlile confessionale cu limba de propunere română, cu considerare la elevii lor maghiari, în parte sau peste tot vor fi prefăcute în școlile cu limbă de propunere maghiară. Se repetează apoi aceea ce spuneam, că la școlile confessionale, despre cari se dovedește în mod potrivit, că prefacerea lor din școlile confessionale române în școlile cu limba de propunere maghiară s'a întâmplat la timpul său prin seducerea comunei bisericești, gravamenul născut astfel va fi sanăt».

Ni s'a arătat adecă, prin înșirarea de două ori trei casuri concrete, că cu seducerea persoanelor dela conducerea bisericii, cari nu știu ceti și scrie, a fost acceptată declarația, despre care ei nu știu, că ce conține, în care însă se spunea, că ei prefac școala în școală cu limba de propunere maghiară. Am spus deci, că unde

se poate dovedi, că factorii respectivi pe o astfel de cale nepermisă au fost seduși, nimic nu e mai simplu decât a se face reparația. «Hotărârile însă, cari au fost aduse la timpul său în mod conștient, în sensul clar al art. de lege 27 dela 1907, ulterior nu se pot modifica, și cu privire la limba de instrucție maghiară, starea de astăzi de lucruri rămâne și mai departe în vigoare».

S'a mai adus încă un gravamen de detail, anume, că atunci când un post de învățător ajunge se fie vacant — binevoiți a permite se spun toate amănuntele, căci cred, că așa e corect — la vre-o școală confesională populară, și în publicarea de concurs e luată ca întregire de salariu suma dată ca ajutor de stat antecesoralului respectivului învățător, dar în cursul vremii, sub un alt titlu oarecare, se face amestecare în raporturile școlii și ii se detrage ajutorul de stat, de ex. din lipsa recvizitelor, ori pentru insuficiența edificiului: susținătorii de școală pe urma publicării concursului ajung în obligament față de învățător, căruia trebuie să-i dea, în urma detragerii ajutorului de stat, din propria lor putere salariul, luând asupra lor o sarcină, care pricinuește cu adevărat ruina materială a lor. Cu privire la acest cas am combinat o rezolvare practică, foarte simplă, care sună astfel: «Dacă vre-un post învățătorec devine vacant în urma îndepărtării învățătorului care primea mai înainte ajutor de stat, susținătorii de școală au să se adreseze în mod prealabil, în înțelesul alineatului ultim al §-lui 15 din art. de lege 27 dela 1907, pentru stabilirea și pe mai departe a condițiunilor obiective cerute pentru ajutorul de stat ministrului de culte și instrucție publică, și dacă ministrul stabilește existența condițiilor obiective, atunci la anunțarea învățătorului numai exclusiv persoana acestuia poate forma obiect de cercetare. O astfel de procedură prevăzută și din partea legii, și o astfel de executare echitabilă, va face să fie încunjurată îngreunarea insuportabilă a comunității bisericești, pe urma neacordării ajutorului de stat». Adecă, comunele să aducă întâi în curat chestia, dacă este pedecă obiectivă pentru acordarea ajutorului de stat. Dacă nu e, alegă învățător, căci atunci numai pentru greșala aflată în persoana învățătorului poate fi detras ajutorul de stat, când apoi natural că învățătorul trebuie se poarte consecvențele. «Imprejurarea singură, că în o comună oarecare este școală de stat, nu formează pedecă spre a se împărtași de ajutor de stat și școala confesională română de acolo, dacă condițiunile obiective cerute există».

Acesta e întregul complex al diferitelor dispozițiuni, pe cari le-am pus în vedere cu privire la școlile confessionale. Urmează chestia școlilor populare de stat. La școlile populare de stat, limba de propunere e cea maghiară. În principiul acesta fundamental nici nu se poate face spărtură, după părerea mea. Dar nu ne putem ascunde nici din fața faptului, că împrejurarea, că astăzi în localurile școlii populare de stat nu e permis a se rosti nici un cuvânt în altă limbă, decât ungurește; că învățătorii dela școlile de stat în cele mai dese cazuri nu vorbesc de loc limba elevilor lor, așa, că cu bietul copil, până nu învață puțin ungurește, peste tot nu pot comunica; în fine, că elevii dela școlile populare de stat, sau dela școlile comunale, cu limbă de propunere maghiară, peste tot nu să împărtașesc de instrucție în limba lor maternă: zic, împrejurarea aceasta nu numai la Români, ci și la alți cetățeni nemaghiari din țară a provocat mari nemulțămiri. (Așa e!)

(Va urma).

„BRĂDETUL“

institut de credit și economii, societate pe acții în Orlat. pénz és hitelintézet részvénytársulat Orláton.

CONVOCARE.

Domni acționari ai institutului de credit și economii „Brădetul” societate pe acții, se invită conform § ului 19 din statutele societății la

a XX-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Orlat la 19 Martie 1914 12 ore a. m. în localitatea institutului.

Program:

- 1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1913 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghiere și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra conturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
5. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domni acționari, cari în sersul §-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa în persoană ori prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și cere actiunile și eventualele documente de plenipotență la casa institutului cel mult până la 19 Martie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, la 19 Februarie 1914.

(405) 1-1

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A „Brădetul” pénz és hitelintézet részvénytársulati, részvényes urak az alapszabályok 19 § a értelmében ezennel meghívotnak

a XX-ik rendes közgyűlésre

mely Orláton 1914 évi márczius hó 19-én déli 12 orakor az intézet helyiségében fog megtartatni.

Tárgysorozat:

- 1. Az igazgatóság jelentése az 1913 üzleti évről és ennek indítványai.
2. A felügyelő bizottság jelentése és ennek indítványai.
3. Az évi mérleg és a tiszta nyereség felosztására vonatkozó határozat hozatala.
4. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése végett két részvényesnek megválasztása.
5. Esetleges indítványok az alapszabályok kezében.

Az alapszabályok 20 és 21 §-a értelmében azon részvényes urak, kik ezen közgyűlésen személyesen vagy megbízottakkal részvenni ohajtanak felhivatnak, hogy részvényeiket esetleg fe hatalmazásukat az intézet pénztáránál legkéőbb a közgyűlés megnyitása előtt márczius hó 19-ig letenni sziveskedjenek

Orlát, 1914 évi február hó 19-én.

Az igazgatóság.

Contul bilanț cu 31 Decembrie 1913.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1913. Dec. hó 31-én. Pasiva—Teher.

Table with 4 columns: Description, K, f, Description, K, f. Rows include Cassa, Capital de acții, Fond de rezervă, etc.

Contul profit și pierdere.

Esșite—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. Venite—Bevétel.

Table with 4 columns: Description, K, f, Description, K, f. Rows include Venit transpus, Diverse int., etc.

Orlat, la 31 Decembrie 1913.

- Dr. Georg Prunaș mp., Ioan Manta mp., Dionisiu Aaron mp., Alexandru Dreagan mp., Ludovic Pesamosca mp., Valeriu Popovici mp., Ioan Hanzu mp., Ioan Iliu mp.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat bilanțul prezent, precum și contul profitului și al pierderilor și asemănându-l cu registrele principale și auxiliare l am aflat corect și în deplină ordine.

Orlat, la 20 Februarie 1914.

- Dr. Ioan Stroia m. p., Ioan Rebege m. p., Aurel Decai m. p., Ioșif Lissai m. p.

„MATEA“

institut de credit și economii, soc. pe acții în Cebea.

Convocare.

Domni acționari ai institutului de credit și economii „Matea”, sunt invitați prin aceasta la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în biroul institutului în 28 Februarie st. n. la 1 oră p. m. cu următoarea

Ordine de zi:

- 1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere pe anul expirat 1913 și aprobarea bilanțului.
4. Decidere asupra propunerii Direcțiunii cu privire la împărțirea profitului curat.
5. Darea absoluturului direcțiunii și a comitetului de supraveghere pe 1913.
6. Fixarea marcelor de prezență pe 1914, pentru membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
7. Alegerea alor 3 membri în direcțiune pe un period de 3 ani.
8. Alegerea comitetului de supraveghere pe un period de 3 ani.
9. Modificarea § 54 din statute.

Acționarii au a-și prezenta § ului 20 din statute. Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanzi prin curatorii lor, societățile prin reprezentanții lor legali.

Cebea, la 10 Februarie 1914.

Direcțiunea.

(406) 1-1

Contul bilanț la 31 Decembrie 1913.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1913. Dec. hó 31-én. Pasiva—Teher.

Table with 4 columns: Description, K, f, Description, K, f. Rows include Cassa, Capital societar, Fond de rezervă, etc.

Contul profit și pierdere.

Debit—Tartozik. Nyereség és veszteség számla. Credit—Követel.

Table with 4 columns: Description, K, f, Description, K, f. Rows include Interese de dep., Venit transpus, etc.

Cebea (Czebe), la 31 Decembrie 1913.

Pentru contabilitate: —Könyveléért: Ioan Andreiu m. p., dir. subst. — vezérig. helyett.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

- Ioșif Tisu m. p. preș.—elnök, Nicolau Mateiu m. p., Marcu Hutiu m. p., Lazar Pirva m. p., Alexandru Florea m. p., Aurel Barna m. p., Petru Stanciu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere revizând conturile prezente le-am aflat în deplină regulă și în conformitate cu registrele institutului. — Aloriot felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálván teljes rendben és a szabályszerűen vezetett könyvekkel megegyezőnek és helyesnek találtuk.

Cebea, la 11 Februarie 1914.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

- Ioan Mișuțiu m. p. președinte — elnök, Pavel Lazaru m. p., Nicolae Becsa m. p., Emil Negruț m. p., Athanasiu Brana m. p.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindarul arhidiecezan pe anul 1914

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

Convocare.

P. T. Membrii «Cassei de păstrare (reuniune) în Săliște» sunt invitați la

a XXX-a adunare generală ordinară,

conform §. 15 din statutele reuniunii, pe **Zoi în 6/10 Martie a. c.** la 2 ore p. m. în sala festivă a școlii gr.-or. române din Săliște pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Staverirea bilanțului pro 1913, distribuirea profitului și votarea absolutului.
5. Sporirea capitalului social.
6. Modificarea §. 3, 10, 16 și 21 din statute.
7. Alegerea a 3 membri în conziliul de inspecție în sensul § 22 cu mandat de 3 ani.
8. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecție.
9. Autorizarea direcțiunii de a face eventualele schimbări reclamate de tribunal.

Domnii membri cu vot decisiv — adică aceia cari sunt trecuți cu cel puțin 3 luni înainte de adunare în registrul membrilor, — sunt în sensul dispozițiilor § 10 din statute, rugați a-și depune părțile de plenipotență la cassa institutului cel mult până în 17 Martie st. n., iar la institutele cari sunt membre la «Solidaritatea» până în 16 Martie st. n. 1914.

Săliște, 22 Februarie 1914.

(407) 1-1

Direcțiunea.

ACTIVA.		Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1913.		PASIVA.	
		K	f		K f
Cassa în număr	82,945.67			Capital societar	250,000.—
Bon în Giro-Conto la banca A.-ungară	1,358.23	84,303.90		Fondul de rezervă	100,000.—
Cambii	728,737.—			Fondul special de rezervă	93,862.25
Cambii cu acoperire ipotecară	249,004.—	977,741.—		Fondul de binefaceri	64,314.72
Imprumuturi ipotecare		899,648.02		Fondul unui spital public în Săliște	66,783.65
Conturi curente cu acoperire		899,446.—		Fondul de pensiuine	29,844.31
Credite personale		260,670.—		Depozite spre fructificare	2,739,923.73
Efecte publice și diverse acții		373,095.10		Depozite în casete	17,796.65
Casele institutului	97,000.—			Reescont	55,127.—
Imprumuturi din fondul de binefaceri	64,314.72			Imprumut în Cont-curent	286,535.—
Depunerea înființând. spital public în Săliște	66,783.65			Diversi creditori	5,973.22
Depunerea fondului de pensiuine	29,844.34			Dividende neridicate	423.—
Mobilier	5,340.—			Interese anticipate pro 1914	27,916.04
Amortizare	640.—	4,700.—		Profit net	52,282.42
Diversi debitori		11,698.46			
Interese transitoare restante		21,536.83			
		3,790,782.02			3,790,782.02

DEBIT.		Contul Profit și Perdere cu 31 Decemvrie 1913.		CREDIT.	
		K	f		K f
Interese:				Interese:	
pt. depozite spre fructificare	128,315.46			dela cambii	68,891.37
pt. fondul de pensiuine	1,446.84			„ imprumuturi ipotecare	59,654.87
pt. reescont	2,695.30	132,457.60		„ credite de Cont-curent	65,084.95
S p e s e:				„ credite personale	16,811.41
salare și bani de cvartir	23,573.03			„ efecte	18,736.29
marce de prezență	1,760.—			Chirii	229,178.89
imprimate, registre, porto, diverse	6,252.71	31,585.74		Proviziuine, profit la monete și alte venit	3,463.85
Contribuțiune:					5,050.67
directă	6,896.10				
10% după interesele depozitelor	12,831.55	19,727.65			
Amortizare:					
din casele institutului	1,000.—				
din mobilier	640.—	1,640.—			
Profit net		52,282.42			
		237,693.41			237,693.41

La finea anului 1912 au fost 280 membri, în anul 1913 n'a repășit nici unul, de nou a intrat un membru, la finea anului 1913 au fost 281 membri cu 1250 părți de fondare.

Săliște, la 31 Decemvrie 1913.

DIRECȚIUNEA:

Dr. N. Calefariu m. p., prezident. C. Hertia m. p., dir. exec. Dr. N. Comșa m. p. Dr. I. Stroia m. p. Dr. I. Lupaș m. p.
D. Roșca m. p. D. Lăpădat m. p. P. I. Comșa m. p. N. Hențiu m. p. B. Comșa m. p. I. Bârsan m. p. I. Răuciu m. p.

Subsemnatul Consiliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele institutului.
Săliște, la 22 Februarie 1914.

I. Banciu m. p., prez. I. Chirca m. p. C. Criștiu m. p. I. Crișan m. p. I. Hociotă m. p.
I. Vătășan m. p., revizor expert al «Solidarității».

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

- I.**
- Adormirea Maicei Domnului
 - Bunavestire
 - Nașterea Domnului Iisus Christos
 - Fuga la Egipt
 - Iisus în biserică de 12 ani
 - La nunta din Cana
 - Iisus pe mare
 - Invierea lui Lazar
 - Schimbarea la față
 - Răstignirea lui Iisus Christos
 - Punerea în mormânt
 - Invierea Domnului
 - Înălțarea — Floriile
 - Tăierea împrejur
 - Nașterea Maicei Domnului
 - Pogorârea Duhului sfânt
 - Nașterea sfântului Ioan Botezătoru
 - Grigorie, Vasilie și Ioan
 - Adormirea sfintei Ane
 - Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

- II.**
- Iisus pe Cruce
 - Înălțarea sfintei cruce
 - Ilie prorocul în carul de foc
 - Tăierea capului sfântului Ioan
 - P. Grigorie teologul
 - Sf. Vasilie

- III.**
- Botezul Domnului
 - Constantin și Elena
 - Sfântul Dumtru călare
 - Sfântul George
 - Maica Domnului
 - Petru și Pavel
 - Arhanghelii Mihail și Gavriil
 - P. Ioan Gură de aur
 - PP. Ioachim și Ana

- IV.**
- Arhanghelul Mihail
 - Gavriil
 - Apostol ori-care
 - Domnul Christos
 - Iisus în muntele Maslinilor
 - Sfântul Dumtru
 - Sfântul George
 - Ilie Prorocul
 - Ioan în pustie
 - Sfântul Nicolae
 - Simeon
 - Andrieu
 - Evangelistul Ioan
 - Luca
 - Marcu
 - Mateiu
 - Prorocul Zaharia
 - Apostolul Iacob
 - Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35—	40-60	51-80	70—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28—	34-60	42—	56—	70—	cor. foarte fine.
fine	26-60	29-40	46-20	56—	72-50	23-10	27-30	40-60	49—	65-80	20-30	23-80	35—	43-40	60-20	18-20	21—	30-80	39-20	56—	fine.
simple	14—	16-10	18-20	26-50	36-40	12-60	14—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	9-60	26-60	simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tînichia și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice culoare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Nr. 860 Școl. 1914.

Notificare oficială.

La cererea domnului ministru de culte și instrucție publică atragem prin aceasta atenția organelor noastre școlare asupra sanatorului de tuberculoză «Iózsef Királyi Herzceg» din Budapesta, în care și-au redobândit sănătatea mai mulți profesori și soții de ale acestora.

Considerând, că nu de mult s'au început lucrările și pentru ridicarea unui al doilea sanatoriu sub protecția A. S. R. Auguste, intru cât s'ar putea colecta și prin școalele noastre din mici donațiuni de câte 1—2 fileri vre-o sumă de bani, aceea să se trimită pe adresa «Iózsef Királyi Herzceg Sanatorium egyesülete. Budapest».

Sibiu, 1 Februarie 1914.

Consistoriul arhidiecezan.

Atentatul dela Debrețin.

E constatat, că explozia îngrozitoare, care s'a întâmplat luni în Debrețin, în localitățile episcopiei gr.-cat. maghiare de acolo, și care a stâns trei vieți, a vicarului, fiscalului și secretariului episcopiei gr.-cat. maghiare de Hajdudorog, nu a fost întâmplătoare, ci pusă la cale cu multă istețime, de un om, ori de mai mulți oameni, fără inimă și fără Dumnezău. A fost trimis edecă pe adresa episcopului Mklossy un pachet, reprezentând o valoare de 1300 coroane, în care pachet, conform cuprinsului unei scrisori pe care o primise episcopul cu două zile mai înainte, era să fie un feșnic frumos și scump și un covoraș de piele de leopard. Atât scrisoarea cât și pachetul veneau dela una Kovács Anna, și au fost nuse la poștă în Cernăuți, Bucovina. Tot Kovács Anna trimisese episcopului și 100 coroane, ca să pomenească la slujbă pe frațele și pe două surori ale ei, trecuți toți trei la vecinicie, ori să împartă banii între săraci, cum va vrea episcopul.

Factorul poștal a venit luni la 10 și jumătate la episcopie cu pachetul și l'a predat secretarului, care luând lădița în primire, a prezentat-o episcopului, spunându-i, că a sosit pachetul așteptat. Episcopul a dat ordin secretarului să desfacă pachetul, iar el s'a dus la telefon, în altă cameră, unde fusese chemat tot atunci. Secretariul s'a apucat să desfacă pachetul, și în momentul când a deschis lădița, o explozie teribilă a cutremurat edificiul întreg, s'au dirămat pereții, s'au spart ferestre și mobilele au sburat afară pe fereastră, până la tribunalul de peste drum, iar secretarul care a deschis lădița, și vicariul, care se află în apropierea lui, au fost sfârtecați în bucăți, și avocatul consistorial, care se afla tot în camera aceea, dar la o distanță mai mare, a fost mutilat oribil, și dus fiind la spital nu peste mult a murit și el. În pachet nu era deci nici feșnic, nici covoraș de piele de leopard, ci o bombă, o mașină infernală, întocmită astfel, ca în momentul în care se deschide lădița, bombă să explodeze. E cert, că bomba era destinată episcopului Mklossy, pentru că se spunea și aceea în scrisoare, că el să desfacă pachetul; întâmplarea însă a făcut să scape de moartea sigură.

Afară de cei trei morți, cari au fost înmormântați Mercuri cu pompă mare, mai sunt grav răniți vre-o șapte inși, dintre cari unii se luptă cu moartea în spital, iar alții au scăpat cu lesuni mai ușoare pe urma teribilei explozii, care putea să arunce în aer întregul edificiu și să îngroape sub ruine pe toți locuitorii din el.

S'a pornit numai decât cercetare severă, pentru a se erua și a se pune mâna pe miserabili criminali, cari au săvârșit această fărâdelege, și după știrile din urmă s'ar fi dat deja de-urme lor. E de regretat, că presa maghiară, pățimășă cum e, nu s'a sfit a pune numai decât vina pe Români pentru această criminală faptuire, susținând, că numai ei au putut să fie făptuitori, pentru-că ei sunt contrari episcopiei de Hajdudorog, fără a se fi gândit la Ruși și la Ruteni, în procesul din Sighetul Marmăției, intentat Rutenilor, pentru-că vreau să iasă din legăturile bisericești gr.-cat. și să treacă îrași îndărăt la ortodoxe, fără a se fi gândit, că mai curând poate fi adus atentatul criminal în legătură cu acest proces, decât cu Români, cari nici odată n'au săvârșit astfel de fapte urâte și nici prin minte nu le-a trecut vreodată a se gândi la ele. Trebuie să ridicăm deci protest energetic în contra suspiciunilor ce se face unui neam întreg, care totdeauna a dat dovezi, că e iubitor de ordine și de lege. Sperăm de altcun, că în curând se va face lumină în chestia aceasta și va eși la iveală neamestecul Românilor în infernalul atentat.

Din Cernăuți primim cu privire la atentatul acesta următoarele informațiuni:

Oribila catastrofă dela episcopia gr.-catolică din Dobrițin, continuă să preocupe toată lumea de aici, cu atât mai mult, cu cât atentatul a fost pus la cale în Bucovina și cu cât presa și autoritățile ungurești presupuneau, că atentatul a fost înscenat de Români, ca o răsbunare contra Ungurilor.

Imediat după explozie, autoritățile din Dobrițin au stabilit, că aceasta se datorește unui atentat cu dinamită, pus la cale în Bucovina, fapt care i-a determinat să emită ideea, cum că autorii trebuie căuțați între elementele românești de aici. Cercetările autorităților au fost deci îndreptate în această direcție. Poliția din Cernăuți, fiind înștiințată telegrafic, a început primele cercetări stabilind, că în adevăr atentatul își are aici originea, dar că autorii lui sunt niște necunoscuți străini, cari au și părăsit orașul nostru. S'a stabilit, că Joi seara au sosit în localitate doi străini, cari s'au dat drept originari din România și anume din Iași, sub numele de Silvestru Mandășescu artist și Teodor Avram comerciant. După o ședere de 24 ore în Cernăuți, în care timp au expediat 100 cor. și un pachet pentru Ungaria, numiții au dispărut prin frontiera Itcani-Burdujeni.

Autorii atentatului deci nu pot fi de cât sus numiții dispăruți.

Serviciul de siguranță local, care a dat de urmă criminalilor, a luat toate măsurile de prindere. Cercetările continuă în mod foarte activ și sunt conduse de întregul aparat superior al poliției. Se știe că pachetul trimis din Cernăuți a fost precedat de o scrisoare datată din Hadk Falva și semnată de o persoană Ana Kovács, în care se aducea la cunoștință episcopului gr.-catolic din Dobrițin, că i s'a trimis un pachet ce conține un sfeșnic de argint și un frumos covor. Din această cauză cercetările s'au îndreptat la Hadk, o localitate din apropierea Cernăuțului pentru a se vedea, dacă în adevăr în acea localitate există vre-o persoană cu același nume. În urmărirea celor dispăruți, deasemenea au plecat mai mulți agenți în România, iar pe de altă parte s'au luat și măsuri față de organizațiile politice ale „Ochraniei“ rusești, care se știe, posedă numeroase secțiuni secrete în Galiția și Bucovina, cari plănuiesc atentate polițiene în Austro-Ungaria, mai cu seamă de când cu procesul de înaltă trădare al Rutenilor rusești din Sighet. Rezultatele cercetărilor nu se cunosc încă, dar se crede, că în curând poliția de aici va aduce lumină deplină în jurul acestor afaceri senzaționale.

În cercurile românești de unde se bănuia că ar fi isvorat cauza catastrofei din Dobrițin, se comentează cu aprindere faptul și toată lumea ru găsește decât cuvinte de groază, cu cari să desaprobe acest atentat mișelesc.

NOUȚĂȚI.

Cursurile «Asociațiunii». Dumineca trecută a vorbit la «Asociațiune» în sala muzeului, domnul Ioan Agârbicean, despre «Cultura ardeleană în jumătatea a două a veacului al XIX lea», iar Duminecă, la 1 Martie, va vorbi domnul profesor seminarial Dr. Silviu Dragomir, despre «Istoria Românilor din Ungaria, dela 1848 până în zilele noastre». Inceputul la orele 5 d. a.

În atențiunea învățătorilor noștri. Luni în 17 Febr. v. va ținea în sala cea mare a comitatului din Sibiu învățătorul P. Denzer din Worms (Germania) două conferințe despre «lucrurile manuale» și despre «școala activă». Ar fi de doriț, ca la aceste conferințe să ia parte și învățătorii de ai noștri. Inceputul la 10 ore dimineața. Taxa de intrare 1 cor.

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiu va ținea ședința Marti în 3 Martie n. la orele 10 în sala mică a casei comitatense, în scopul luării de măsură pentru componerea listelor electorale pe anul 1915.

„Lumina“, institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiu, își ține adunarea generală (a cincea) ordinară în 25 Martie n. c. la orele 10, în sala școalei centrale din Sibiu. Bilanțul anului trecut e încheiat cu un profit curat în suma de cor. 53,784-21 din care direcțiunea propune să fie dată fondului cultural arhidiecezan suma de cor. 10,707-39. Cu prilejul acesta se aleg și doi membri în direcțiune eșiți prin sortare.

Târgul de vite cornute de prăsilă, subvenționat de stat și de comitat, se va ținea în Sibiu în 27 și 28 Martie n. c. și va fi împreună cu distribuirea de premii. Amănuntele se cuprind în programa afișată la toate primăriile comunale din comitat.

Ofițerii de rezervă. Autoritățile militare din țara noastră vor introduce o învoire privitoare la aplicarea ofițerilor rezervești. În caz de războiu. După regulile actuale ofițerii rezervești în caz de războiu sunt îndatorți a face serviciu exclusiv la front; conform noului ordin, pe viitor astfel de ofițeri în caz de războiu au să fie detașați pentru diferite servicii locale la corpurile singuratiche de trupe. În acest scop ofițerii de rezervă au să fie instruiți cu prilejul deprinderilor de arme.

Expoziție de albinărit. Stuparii din Germania și Austro-Ungaria, la invitaerea ministrului nostru de agricultură, își vor ținea congresul în 25/30 Iulie 1914 la Pressburg, organizându-se cu acest prilej și o expoziție de albinărit (Adresa biroului, unde se dau informațiuni, este: Pozsony, strada Duna, 13).

Armata Sârbiei. Știre oficială din Belgrad sârbesc spune, că armata țării în timp de pace numără 51.600 de soldați.

De urmat. În comitatul Trencului s'a constituit un comitet antialcoolice, care și a propus de scop principal închiderea cârciumelor în zile de Dumineci. Comitetul s'a adresat în chestiunea aceasta și către ministrul de interne, cerând măsuri de urgență.

Despăgubirea mirelui. Meseriașul Iosif Pinter s'a logodit cu o fată din Chichinda mare. Mireasa, după câva timp, a stricat logodna. Mirele însă stăruia să se cunună, sau să-l despăgubească pentru cheltuielile făcute. Neputându-se înțelege prin bună învoire, feciorul a pornit proces împotriva fetei, și a cerut o desdaunare de o mie de coroane. În fața judecătoriei dela Canjia acuzatorul a dovedit, că a cumpărat fetei trusou, înțele ș. a. Judecătoriu a acceptat motivarea mirelui și a condamnat părinții miresei să plătească mirelui despăgubire de 530 cor.

Curs pen'ru infirmiere voluntare. Reuniunea Crucea roșie ungară invită femeile din țara noastră să participe la cursurile de infirmiere voluntare. Cu ziua de 1 Martie se vor începe cursurile acestea în mai multe localități. Personalul de medici dela 56 spitale s'a declarat gata să jertfească câteva ore pe zi pentru instrucțiunea largiților. Femeile, care vor participa la cursuri, vor avea să se ocupe de cinci ori pe săptămână mai multe ore cu lucruri serioase în spital. Cursurile, cari durescă șase săptămâni și sunt gratuite, se țin în: Brașov, Cluj, Deva, Sghișoara și în alte orașe. Frezentantele vor primi, la terminarea cursului, un certificat și titlu de infirmiere voluntare ale Crucii roșii; cu toate acestea nu vor fi obligate să facă servicii nici chiar în caz de război, dacă nu se prezintă de bună voie. Inscriserile se fac la direcțiunile spitalelor.

Fără învățători. Inspectorul școlar din comitatul Zăla a raportat autorităților școlare, că în comunele acestui teritoriu se găsece opt mii de copii obligați să cerceteze școala, cari însă, din lipsă de învățători, sunt necesați a sta acasă.

Lux. Revista parisiiană L'homme libre publică un articol de Clemenceau despre scăderea populațiunii franceze. În legătură cu pierderea suferită, se arată cu cifre, că în Franța se ține astăzi numărul cel mai mare de câni de lux în toate soiurile. Multe sute și mii de oameni ar putea să învidieze soarta cânelușilor parisiieni îngriiți, spălăți și bine nutriți. În Franța se află trei milioane de astfel de câni norocoși. Numărul cânilor de lux în alte țări este următorul: în Germania un milion și jumătate în Anglia peste un milion, în Suedia cinci sute de mii ș. a. m. d.

Congresul veterinarilor. Reuniunea veterinarilor din Ungaria și-a ținut congresul Duminecă în Budapesta. Din obiectele dela ordinea zilei s'a discutat mai mult asupra chestiunii despre cercetarea școalei superioare de veterinari. S'a făcut propunerea, ca directorii dela școalele secundare să fie rugați a aduce la cunoștință tinerimii școlare, că la cariera de veterinari se prezintă astăzi un număr prea mare de tineri, și de aceea ar fi în interesul candidaților să-și alegă altă specialitate. Congresul a hotărât să încredințeze comitetului reuniunii, să adune date autentice despre numărul veterinarilor și al posturilor de veterinari, și să le prezinte congresului din anul viitor.

Jubileu. În Spalato s'a serbat luni cu mare festivitate jubileul de o sută de ani, de când Dalmația face parte de monarhia habsburgică.

De arendat o moșe de 228 jugăre în hotarul Turzii, din 1 Aprilie a. c. Informațiuni se dau în cancelaria domnului avocat Dr. Octavian Russu, la „Albina“. Moșia e compusă din pământ arător și pășune și se arendează pe mai mulți ani.

Economie. În editura ministerului r. ungar de agricultură a apărut volumul (în l. maghiară): Producțiunea universală de bucate și de alte produse principale în anul 1913. Cartea are 302 pp. și se poate comanda prin librăriile principale.

Anuarul I al Reuniunii sodalilor români din Sibiu, cuprinzând date însemnate din viața meseriașilor noștri și cari pot servi drept substrat pentru conferințe și îndemnuri la îmbrățișarea meseriilor, se vinde cu prețul redus de 60 bani (în loc de cor. 1-20). Doritorii, trimițând prețul de 60 bani, cu un plus de 10 bani pentru portul poștal, fie la librăria arhidiecezană, fie la „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, vor primi anuarul cu întoarcerea poștei. Tot dela librăria arhidiecezană sau dela Reuniunea amintită se pot procura și următoarele cărți apărute în „Biblioteca meseriașilor români“, anume. Nr. 1 A. Kotzebue: Nepotul răsfățat, farsă în 5 acte, prețul 50 bani, 5 bani portul poștal. Nr. 2. Nestroy: Pribegii, comedie din viața meseriașilor în 2 acte, prețul 50 bani, 5 bani portul poștal. Nr. 3 Carol F. Ffau: Tînărul editor, traducere de Radu P. Barciuanu, prețul 60 bani, 5 bani portul poștal, și Nr. 4 Vlăduțul mamei, comedie în 1 act de Ion Luceanu, prețul 40 bani 5 bani portul poștal.

Mulțămită. Tuturor acelor, cari cu prilejul trecerii la cele eterne a mult iubitului nostru sot, fiu, tată, moș, frate, cumnat, socru și unchi George Gila preot gr.-or. român, ni-au condolat prin cuvinte dulci mângâitoare, le exprimăm pe această cale sincerele noastre mulțumite. Tulinica familie.

Despărțământul Făgăraș.

Convocare. Din încredințarea comitetului central și conform șlui 41 din statutele Asociațiunii, am onoare a convoca pe toți membrii „Asociațiunii“ de pe teritoriul despărțământului Făgăraș la

adunarea cercuală care se va ținea, Sâmbătă, la 14 Martie n. 1914, în locul băncii „Furnica“, din Făgăraș, la orele 11 a. m. cu următoarea:

- Ordine de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Înscrerea de membri. 3. Alegerea directorului și a comitetului cercual pe un period de 3 ani. 4. Inchiderea adunării. Sibiu, 26 Februarie 1914. Oct. C. Tăslăuanu m. p., secretar al „Asociațiunii“.

Teatru. Sâmbătă în 28 Februarie: Teodor obositul, farsă în 3 acte, reprezentată în beneficiul dlui C. Paziska. Duminecă în 1 Martie: d. a. la 3 ore Lumpaciuss Vagabundus, farsă cu muzică; seara la 7 1/2 Vagabonzii, operetă de Ziehrer.

Cărți și reviste.

Transilvania, revista Asociațiunii, nr. 2 din Februarie 1914 cuprinde: Istoria literaturii noastre vechi, cap I. de S. Pușcariu. Direcătorul bunei creșteri de Dr. O. Ghibu. Cărbunile de I. Bojor. Dări de seamă. Cronică. Premiul Murășanu. Vatra școlară, revistă pedagogică, red. de Dr. V. Stan și Dr. P. Roșca, nr. 2 din Februarie 1914 cuprinde: Măsurarea inteligenței, de Dr. P. Roșca. Cultivarea stimei proprii în copil, de Dr. V. Stan. Științele naturale în școala populară, de A. Crișanu. Tabela multiplicăției cu 4, lecție practică, de I. Butta. Școala activă, de A. Sica. Informațiuni. Bibliografie.

Nr. 624. (400) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a III-a de clasa primă din Sebeșul-săseș se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în tab. B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul deschis oficiului protopresbiteral la Sebeșului, — și în conformitate cu dispozițiunile regulamentare pentru parohii să se prezenteze în biserică spre a cânta, respective celebra și cuvânta.

Sebeș, 31 Decembrie 1913.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medeanu protopop.

Nr. 61/1914 prot. (395) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a Șuramare, din protopresbiteratul Sibiului, devenită vacantă prin repausarea parohului Nicolae Opreș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea prescrișă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Reflecții la acest post își vor trimite concursurile cu observarea prescrișilor regulamentare subsemnatului oficiu și se vor prezenta cu prealabilă încuviințare în vre-o Duminică sau sărbătoare în termenul indicat și în comună spre a cânta, predica, eventual liturghisi.

Sibiul, în 29 Ianuarie 1914.

Oficiul protopresbiterat gr.-ort. al tractului Sibiul în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia protopresbiter.

Nr. 80/1914. (397) 2-3

Concurs repetit.

Să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea:

1. a postului de paroh din parohia de clasa a II-a Bărești cu filiile Dumești și Lunșoara, a cărei venit sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești. Se observă, că în lipsa de concurenți cu calificatiune de clasa a II se admit și concurenți cu calificatiune, pentru parohii de clasa III e, conform concluderii sinodului arhidiecezan Nr. 82/1910.

2. a postului de capelan din parohia de clasa a III-a Godinești cu filiile Brașeu și Petrești, pe lângă neputinciosul paroh Alexandru Crișan a cărei venit sunt cele fasonate în coala B.

Capelanul va beneficia la jumătate din toate venitele acestei parohii.

Dela concurenți se recere să și înainteze rugărilor în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare au a se prezenta în parohie, pentru a fi cunoscuți de popor, cum și de a cânta, predica și eventual a servi sfta liturghie în biserică, în vre-o Duminică ori sărbătoare.

Ilia, la 31 Ianuarie 1914.

Oficiul protopresbiteral.

Z. Mureșan protopresbiter.

Nr. 163/1914 (396) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia Sâmbenedic, pe baza Ordinului Prea-venerabilului Consistoriu arhidiecezan Nr. 626 B. din 21 Ianuarie a. c. se scrie concurs a (IV) patra oară, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare în termenul sus-indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta pe lângă restricțiunile regulamentare în vre o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a cânta, predica și oficia.

Cetatea-de-baltă, 30 Ianuarie 1914.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Târnavă.

Nicolae Todoran protopresbiter.

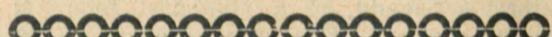
Cu mult mai mare efect

decât oleul de pește are Emulsiunea Scott. Explicarea să se caute în aceia, că Emulsiunea Scott, pusă de mai mulți ani în circulație a depărtat din ea părțile nepăcute a o'eului de pește: mirosul greu și mistuirea îngreunătoare. Emulsiunea Scott este așa de ușor de consumat, că și copilul de leagăn o ia bucuros și astfel își ușurează răsărirea dinților. Asemenea asigură viitorul om oase tari și constituție sănătoasă, cele mai bune arme pentru lupta vieții.

De aceea nu dați copilului oleu de pește, ci Emulsiunea Scott, care este dulce și smântânoasă și are acelaș efect atât vara cât și iarna. e) (275) 31 -

Prețul unei sticle originale este 2 cor. 50 fil. Trimiteți în marce poștale 50 fil la Scott et Bowne Viena VII. cu provocare la acest ziar și veți primi print'o apotecă o sticlă de probă.

AVIZ.

Aduc la cunoștința On. Public din Sibiul și jur, că până când mi-am putut aranja o prăvălie proprie, după eșirea din tovarășie cu dl I. Radu, până acum am lucrat în tovarășie cu fratele meu I. Mânzat. Cu stimă vestesc On. public, că de azi înainte mi am deschis singur o

prăvălie de măcelar în Str. Turnulvi (Saggase) Nr. 11

(edificiul „Ho'tel Mihail“), care să întrunească toate condițiie unei prăvălii moderne și mi-am asortat-o cu tot felul de carne: carne de vită, vițel, porc și miel. Afară de acestea țin slănină, unsoare și carne afumată etc. de prima calitate.

Prețuri moderate serviciu prompt și conștientios!

Rugându-mă de sprijinul Onor. public semnez

Cu deosebită stimă

Coman Mânzat, măcelar

Sibiul, Str. Turnului (Saggasse) (404) 1-3 Nr. 11 (Hotel Mihail).

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiul:

Pocăiții.

Studiu pentru combaterea sectei pocăiților

de Dr. Sebastian Stanca.

Prețul: 4 cor. + porto 20 fil.

La Librăria arhid., Sibiul, se află de vânzare:

Em. Suciu:

Țiganul la vânat,

comedié originală în două acte, în versuri.

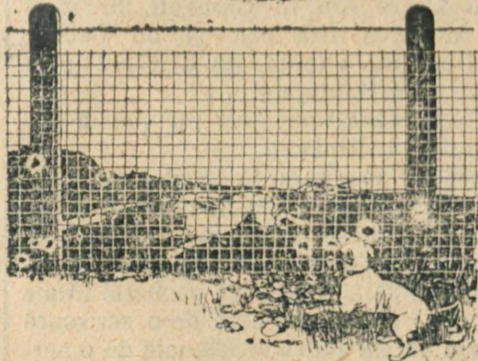
Arde 'n țigănie!...

anecdota.

Prețul 40 fil + porto 5 fil

Garduri colosal de ieftine.

Invențiune sensatională.

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea nelte- Impletituri-Hungaria Se face năcută a patent. mai din sarmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 32 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de grății, impletituri și gard. de sarmă. Budapest VIII Üllői-ut 48/92.

Serviciu ieftin, prompt și conștientios.

Catlog ilustrat gratuit și franco.

(387) 2-20

La Librăria arhidiecezană, Sibiul, se află de vânzare:

Orfanii Neamului

Roman naționalist de

N. Rădulescu-Niger.

Prețul: 4 cor. + 20 fil. porto.

Aspirin

Tabletele de Aspirin

sunt la dureri de cap, masele, reumatism, influență și altele, ca alinaătoare de dureri recunoscut. Veritabilul ASPIRIN are multe imitațiuni, deci să aveți mare grijă la procurare și să cereți numai tablete de ASPIRIN BAYER. Pachetarea originală în tuburi à 20 tablete à 5 gr. cu 1-20 cor. Pe fiecare tabletă să vede ASPIRIN.

(1) (307) 6-20

Să pot procura altoaie pentru pomi roditoare de calitate ireproșabilă pomii roditori și pentru promenazi VITA DE VIE cu rădăcina și altoaie. Preț curent trimite gratuit.

(255) 8-12

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

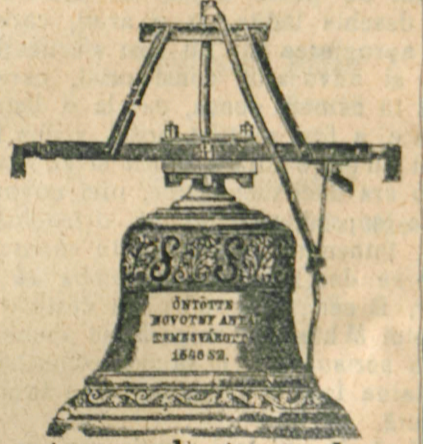
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabrică

re recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mult de 5 ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în dată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (133) 32-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru prăajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

REVERENZII!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRASCU

Sibiul, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. —

Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (90) 33-

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.